

РЕЙТИНГУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У науковій роботі розглянуті окремі правові аспекти рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури в Україні. Наукова стаття підготовлена в межах теми фундаментального дослідження «Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури» (номер державної реєстрації РК УкрІНТЕІ № 0121U113768). Встановлено, що в умовах необхідності забезпечення належного розвитку наукового потенціалу в Україні питання рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури набувають особливої актуальності. Наголошено, що визначення найбільш адекватного інструментарію для оцінювання наукової діяльності та впровадження його у практику є складним завданням сьогодення. Розглянуті положення Концепції підтримки та розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності «Національна система дослідників України» у контексті регламентації питань створення системи рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури. Підтримана думка щодо необхідності кардинальної перебудови системи обліку наукових результатів та докорінного вдосконалення організації незалежного експертного оцінювання наукових досліджень. Зазначено, що для впровадження ефективної системи рейтингування необхідно чітко визначити її взаємозв'язок з фінансуванням суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури та впливом на реалізацію відповідних кадрових рішень щодо застосування системи заохочень, що має важливе значення в умовах воєнного стану та необхідності відновлення наукового потенціалу країни. Вказано, що недостатня правова визначеність механізмів оцінювання результатів наукової діяльності ускладнює формування об'єктивних критеріїв ефективності функціонування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури, що негативно впливає на прозорість розподілу бюджетного фінансування, євроінтеграційні процеси та загальну динаміку інноваційного розвитку національної економіки. Зауважено, що правова регламентація питань рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури набуває системного значення та має забезпечити ефективність використання фінансових ресурсів, сприяти підвищенню конкурентоспроможності української науки та її інтеграції в Європейський дослідницький простір.

Ключові слова: воєнний стан, інноваційний розвиток, науково-дослідницька інфраструктура, науковий потенціал, правове регулювання, рейтингування.

Постановка проблеми. Питання рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури набувають особливої актуальності в умовах необхідності забезпечення належного розвитку та відновлення наукового потенціалу в Україні. Слід погодитись, що стан наукового потенціалу є одним із найважливіших ресурсів сталого й безпечного розвитку та фактором, що визначає перспективи будь-якої країни, разом з цим визначення найбільш адекватного інструментарію для оцінювання наукової діяльності та впровадження його у практику є складним завданням для управлінців у сфері науки [1, с. 42, 46]. Зазначене підкреслює важливість побудови ефективної системи рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури та необхідність правової регламентації цього процесу. Разом з цим, відсутність законодавчо

визначеної системи рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури унеможлиблює ефективну реалізацію державної політики щодо розвитку дослідницьких інфраструктур та потребує розроблення чітких правових критеріїв, процедур та інституційних механізмів, їх узгодження з чинними процедурами оцінювання наукової діяльності з врахуванням відповідного провідного міжнародного досвіду та європейських стандартів.

Предметом наукового дослідження є розгляд правових питань та особливостей забезпечення процесу рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури в сучасних умовах розвитку сфери наукової і науково-технічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Окремі теоретичні та прикладні питання рейтингування у сфері науко-

вої та освітньої діяльності розглядалися представниками з різних галузей правових, економічних та інших суспільних наук. Так, М. В. Макаров аналізував термінологію в контексті нормативних актів України, таких як Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про вищу освіту» та Етичний кодекс ученого України, розглядав питання професійної кваліфікації й академічної кар'єри вчених і науковців в Україні та дійшов висновку щодо необхідності розробки єдиної концепції термінології, яка відповідатиме сучасним тенденціям розвитку науки і враховуватиме міжнародний досвід, впровадження таких змін, як зазначає автор, сприятиме підвищенню прозорості у сфері наукової діяльності, вдосконаленню кадрової політики у наукових установах і закладах вищої освіти, а також забезпеченню більш чіткого механізму правозастосування у сфері науки й освіти [2].

О. О. Піфко та С. С. Калинюк у своїх дослідженнях встановили, що визначення чіткої системи рейтингування вищих навчальних закладів є однією із складних задач та дійшли висновку, що питання щодо створення системи рейтингування сприяє більшій транспарентності та відкритості закладів вищої освіти [3].

В. Луговий, І. Драч, О. Петроє, В. Зінченко, Ю. Мелков, І. Жилияєв, І. Регейло, Н. Базелюк, В. Камишин вивчали основи підвищення дослідницької спроможності університетів України в контексті імплементації концепції «Відкрита наука», зокрема вчені розглядали питання оцінювання дослідницької діяльності та публікаційної активності університетів [4].

І. Ю. Шевченко, А. С. Тодорова розглядали методично-прикладні аспекти рейтингування закладів вищої освіти в умовах модернізації мережі ЗВО в Україні [5].

К. В. Клименко та М. В. Савостьяненко досліджували методичні підходи до оцінки результативності та ефективності наукової діяльності на основі світової практики і зазначили, що будь-яка наукова діяльність потребує оцінки ефективності й результативності, при чому оцінка ефективності роботи наукових організацій залишається однією з ключових проблем, що постають перед фахівцями в галузі управління, від розроблених ними параметрів, критеріїв та методик залежить адекватність оцінки [6, с. 35]. Отже, як вбачається, наукові дослідження у сфері обраної тематики охоплюють насамперед проблемні питання рейтингування закладів вищої освіти, втім щодо наукових установ практично відсутні відповідні комплексні напрацювання. Разом з цим діяльність наукових установ має значний вплив на суспільство та економіку, оскільки вони забезпечують інноваційний розвиток і сприяють розв'язанню різних соціальних проблем [7, с. 68].

Виклад основного матеріалу. Правильно зазначено, що попри наявні розробки та дослідження, основними проблемами та перешкодами на шляху трансформації наукової сфери до міжнародних стандартів залишається питання систематизації законодавчих актів та постанов у рамках єдиного закону, вдосконалення існуючого законодавства, створення надійної та ефективної правової охорони інтелектуальної власності, дієвого механізму та методики рейтингування наукової діяльності [8, с. 696].

Варто підкреслити, що чинне законодавство у сфері наукової і науково-технічної діяльності, зокрема Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» не відображає важливих питань рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури [9]. Водночас доречно зазначити, що нещодавно прийнята Концепція підтримки та розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності «Національна система дослідників України» [10], яку схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2025 р. № 1389-р, має на меті створення Національної системи дослідників України, яка спрямована на визначення, визнання, підтримку та промоцію найкращих результативних українських наукових та науково-педагогічних працівників (у тому числі тих, що мають статус молодого вченого). Досягнення цієї мети заплановано до здійснення двома етапами. Так, на першому етапі (впродовж 2026-2027 років) передбачається реалізація таких процесів:

- нормативно-правове забезпечення процедури рейтингування та надання державних стипендій та безпосереднє затвердження Кабінетом Міністрів України методики рейтингування та порядку надання державних стипендій науковим та науково-педагогічним працівникам, що включені до Національної системи дослідників України;

- заснування Кабінетом Міністрів України державних стипендій для наукових та науково-педагогічних працівників за результатами рейтингування у Національній системі дослідників України;

- створення системи рейтингів у Національній електронній науково-інформаційній системі, що базується на результатах професійної діяльності наукових та науково-педагогічних працівників; початок надання державних стипендій; проведення заходів із залучення фінансової підтримки для забезпечення реалізації Концепції (міжнародної допомоги, спонсорської допомоги, благодійних внесків тощо).

Також доцільно акцентувати увагу на перспективі створення багаторівневої системи рейтингування. Так, рейтинги у Національній електронній науково-інформаційній системі заплановано створити за трьома напрямками:

- загальний рейтинг наукових та науково-педагогічних працівників країни (за всіма науковими напрямками);

- рейтинг молодих вчених (за всіма науковими напрямками);

- рейтинг наукових і науково-педагогічних працівників, які працюють за безпековим науковим напрямом (з окремим порядком подання інформації та без публічного її оприлюднення).

Окрім зазначеного, у разі необхідності, можуть бути створені додаткові підрейтинги, зокрема вчених учасників бойових дій, жінок-дослідниць, переміщених вчених тощо. При цьому інформація у рейтингах буде відкрита для постійного її оновлення науковими та науково-педагогічними працівниками, що впливатиме на їх позицію в рейтингу.

Для проведення рейтингування буде враховуватися наступна вхідна інформація щодо: публікацій у наукометричних базах Scopus, Web of Science, Core Collection та показників їх впливовості; отриманих патентів України та чинних міжнародних патентів, які обліковуються міжнародними патентними базами; кількості інституційних міжнародних наукових грантів за пріоритетними міжнародними програмами, у виконанні яких вчений брав участь; кількості інституційних міжнародних грантових проєктів, які мають наукову складову та кількості інституційних загальнодержавних наукових грантів, у виконанні яких вчений брав участь; кількості отриманих наукових премій, стипендії в науковій діяльності; участі у програмах академічної мобільності; членства у відповідних редакційних колегіях наукових журналів; керівництва підготовкою дослідників (аспіранти, докторанти, ад'юнкти) з урахуванням ефективності (кількість успішних захистів); кількості реалізованих експертних ролей в Україні та за кордоном тощо.

Також варто зазначити, що на другому етапі (впродовж 2028 року з можливістю подальшої пролонгації) реалізації концептуальних засад підтримки та розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності планується: продовження надання державних стипендій; використання результатів рейтингування під час реалізації політики у науковій сфері, що передбачає їх інтеграцію до загальної системи працевлаштування, кар'єрного просування наукових та науково-педагогічних працівників, системи наукової та науково-технічної експертизи, оцінювання наукової діяльності наукових, науково-педагогічних працівників та наукових установ, процедур створення нових суб'єктів дослідницької інфраструктури, системи конкурсних відборів проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, виконавцями яких є заклади вищої освіти та наукові установи, а також конкурсних відборів проєктів, що подаються

для надання грантової підтримки Національним фондом досліджень, насамперед для підтримки наукової діяльності молодих вчених, зокрема щодо забезпечення їх академічної мобільності; використання результатів рейтингування для підвищення видимості результатів наукової діяльності, популяризації найбільш вагомих наукових здобутків з прив'язкою до конкретних науковців; підвищення авторитету науковців у суспільстві та розширення їх можливості впливати на формування і реалізацію державної політики; створення умов для залучення науковців до провідної ролі у налагодженні діалогу між суспільством, органами влади, сектором вищої освіти, промисловістю та бізнесом.

Окрім зазначеного слід зауважити, що інформацію про результати рейтингування планується додавати окремим показником до показників державної атестації наукових установ і закладів вищої освіти що, в свою чергу, впливатиме на результати державної атестації, а відповідно - на розподіл фінансової підтримки для таких установ за рахунок коштів державного бюджету, включаючи можливість збільшення розміру заробітної плати наукових і науково-педагогічних працівників, які працюють в таких установах та закладах. Зазначене беззаперечно є позитивним нововведенням, втім потребує належної правової регламентації та узгодження з чинним порядком проведення оцінювання ефективності наукової діяльності наукових установ та закладів вищої освіти.

Заслуговує на увагу твердження, що аналіз запропонованої системи оцінювання вчених шляхом запровадження рейтингової системи з точки зору її доцільності та актуальності приводить до висновку, що оцінювання має ґрунтуватися на визначенні змісту конкретного внеску вченого у світову науку та наукові інновації, з погляду на актуальні завдання забезпечення провідної ролі науки у післявоєнному відродженні країни, на порядку денному МОН України, університетської та академічної спільноти мають постати такі питання: кардинальна перебудова системи обліку наукових результатів, як особистих, так і колективних шляхом створення Державних реєстрів наукових досягнень учених України; перехід на нову систему реєстрації наукових результатів з урахуванням їхнього конкретного змісту, а також визначення реальної наукової та практичної цінності результатів потребує докорінного вдосконалення організації незалежного експертного оцінювання наукових досліджень; з метою підвищення рівня дослідницької культури, особливо в університетах, де поширена практика ініціювання безвитратних або мало-витратних тем, МОН України разом із НАН України, галузевими академіями наук необхідно розробити і впровадити в практику управління наукою «Рамкову про-

граму формування й дотримання в науковому середовищі високої дослідницької культури»; Кабінету Міністрів України доцільно проаналізувати плани підготовки спеціалістів і наукових працівників виходячи з реального сучасного стану, потреб, можливостей та стратегії післявоєнного відновлення України [11, с. 9, 10].

Отже, спроба запровадження національної багаторівневої системи рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури відповідає світовим тенденціям забезпечення ефективного оцінювання результатів наукової діяльності та створення єдиних наукових реєстрів, разом з цим необхідно враховувати провідний європейський досвід та міжнародні принципи використання наукометричних даних, в тому числі щодо скорочення кількості показників та посилення ролі ефективних механізмів оцінювання. Окремо слід висловити зосередження, що запропонована модель рейтингування може створювати ризики при її реалізації, зокрема ризики дублювання наявних механізмів оцінювання (механізму державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності, який врегульований Методикою оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за окремими науковими напрямками під час проведення державної атестації [12]). Разом з цим повна залежність від кількісних показників без забезпечення якісного оцінювання може знизити об'єктивність рейтингування, також для впровадження ефективної системи рейтингування необхідна чітка нормативно-правова регламентація її взаємозв'язку з фінансуванням суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури та впливом на реалізацію відповідних кадрових рішень щодо застосування системи заохочень, що набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану та необхідності відновлення наукового потенціалу країни. Водночас важливо забезпечити стійкий баланс між кількісними показниками та ефективною системою оцінювання, як наголошується у світовій практиці (Declaration on Research Assessment [13]). У цьому контексті також доречно відмітити Гонконзькі принципи (The Hong Kong Principles), які сформульовано з метою

чітко визнати та заохотити таку поведінку дослідників, яка забезпечує довіру до результатів досліджень і запобігає сумнівним дослідницьким практикам, їх було розроблено виходячи з ідеї, що впровадження цих принципів може сприяти більш об'єктивному оцінюванню дослідників у контексті кар'єрного поступу, зосереджуючись на поведінкових аспектах, які зміцнюють дослідницьку доброчесність, так, було сформульовано п'ять основних принципів: оцінювання відповідальних дослідницьких практик; цінування повного та прозорого оприлюднення результатів; заохочення практик відкритої науки; визнання широкого спектра дослідницької діяльності; визнання виконання інших важливих завдань, зокрема щодо рецензування, експертної діяльності та наставництва [14].

Висновки. Недостатня правова регламентація механізмів оцінювання результатів наукової діяльності ускладнює формування об'єктивних критеріїв ефективності функціонування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури, що негативно впливає на прозорість розподілу бюджетного фінансування, загальну динаміку євроінтеграційних процесів та інноваційного розвитку національної економіки. Враховуючи важливість наукового потенціалу як базового ресурсу сталого розвитку країни, правове врегулювання питань рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури набуває системного значення та повинно забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів, сприяти підвищенню конкурентоспроможності української науки та її інтеграції у Європейський дослідницький простір.

Отже, відсутність цілісної правової моделі рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури унеможливує ефективну реалізацію державної політики щодо розвитку дослідницьких інфраструктур та потребує розроблення чітких правових критеріїв та інституційних механізмів, їх узгодження з чинними процедурами оцінювання наукової діяльності, врахування відповідного провідного міжнародного досвіду та європейських стандартів.

Перспективами подальших наукових пошуків є проведення комплексного дослідження міжнародної практики оцінювання результатів наукової діяльності та доцільності її впровадження в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жукович І. А. Особливості оцінювання діяльності наукових установ у деяких країнах колишнього СРСР. *Статистика України*. 2022. № 2. С. 41–50. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.2\(97\)2022.02.05](https://doi.org/10.31767/su.2(97)2022.02.05).
2. Макаров М. В. Правова та концептуальна диференціація понять «науковець» і «вчений» у контексті сучасної науково-технічної діяльності. *Право та інновації*. 2025. № 1 (49). С. 55–61. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-1\(49\)-7](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-1(49)-7).

3. Піфко О. О., Калинюк С. С. Болонський процес та вища освіта в Україні: актуалізація та розвиток в умовах активізації євроінтеграційних процесів. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2023. Том 34 (73). № 4. С. 149–154. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.4/22>.
4. Теоретичні основи підвищення дослідницької спроможності університетів України в контексті імплементації концепції «Відкрита наука»: препринт (аналітичні матеріали). Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2021. 206 с. DOI: <https://doi.org/10.31874/978-617-7644-53-7-2021>.
5. Шевченко І. Ю., Тодорова А. С. Методично-прикладні аспекти рейтингування закладів вищої освіти в умовах модернізації мережі ЗВО в Україні. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2024. №32. С. 23–38. DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2024.32.23>.
6. Клименко К. В., Савостьяненко М. В. Методичні підходи до оцінки результативності та ефективності науково-дослідної діяльності: світова практика. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 3 (92). С. 20–40. DOI: <https://doi.org/10.33763/npndfi2020.03.020>.
7. Яцишин А. В., Аврамчук Б. О., Сухий О. Л., Аврамчук Ю. А., Божко Т. П., Акуленко Т. О. Оцінювання діяльності наукових установ та їхній вплив на функціонування суспільства й економіки. *Наука, технології, інновації*. 2024. № 4. С. 62–70. DOI: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2024-4-07>.
8. Єрмаченко В. Є., Литовченко І. В., Ачкасова О. В. Основні напрями урегулювання нормативно-правової бази у сфері розвитку наукової діяльності. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип.14. С. 695– 703. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/9>.
9. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII (у редакції від 27.09.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#top>.
10. Концепція підтримки та розвитку кадрового потенціалу сфери наукової і науково-технічної діяльності «Національна система дослідників України»: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2025 р. № 1389-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1389-2025-%D1%80#Text>.
11. Маліцький Б. А. Щодо проекту «Концепція підтримки розвитку кадрового потенціалу наукової та науково-технічної діяльності. Національна система дослідників України». *Наука та наукознавство*. 2024. № 4 (126). С. 3–11. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/sofs/article/view/15417/17812>.
12. Методика оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за окремими науковими напрямами під час проведення державної атестації: затв. Наказом Міністерства освіти і науки України від 21 жовтня 2024 року № 1485. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1743-24#Text>.
13. Declaration on Research Assessment (DORA). URL: <https://sfedora.org>.
14. The Hong Kong Principles. URL: <https://www.wcrif.org/guidance/hong-kong-principles>.

REFERENCES

1. Zhukovych, I. A. (2022). Peculiarities of Evaluating the Activity of Scientific Organizations in Some Countries of the Former USSR. *Statistics of Ukraine*, 2, 41–50. Retrieved from: [https://doi.org/10.31767/su.2\(97\)2022.02.05](https://doi.org/10.31767/su.2(97)2022.02.05) [in Ukrainian].
2. Makarov, M. V. (2025). Legal and conceptual differentiation of the terms “scientist” and “scholar” in the context of modern scientific and technical activities. *Law and Innovations*, 1(49), 55–61. Retrieved from: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-1\(49\)-7](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-1(49)-7) [in Ukrainian].
3. Pifko, O. O., Kalyniuk, S. S. (2023). The Bologna Process and higher education in Ukraine: Actualization and development in the conditions of the activation of european integration processes. *Scientific Notes of V. I. Vernadsky TNU. Series: Legal Sciences*, 34(73)(4), 149–154. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.4/22> [in Ukrainian].
4. *Theoretical foundations for enhancing the research capacity of Ukrainian universities in the context of implementing the “Open Science” concept* (Preprint). (2021). Kyiv: Institute of Higher Education, NAES of Ukraine. Retrieved from: <https://doi.org/10.31874/978-617-7644-53-7-2021> [in Ukrainian].
5. Shevchenko, I. Yu., & Todorova, A. S. (2024). Methodological and applied aspects of rating institutions of higher education under the modernization of the hei network in Ukraine. *Problems and Prospects of Entrepreneurship Development*, 32, 23–38. Retrieved from: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2024.32.23> [in Ukrainian].
6. Klymenko, K. V., Savostianenko, M. V. (2020). Methodological approaches to estimating the efficiency and effectiveness of research activities: world practice. *Scientific Papers of NDFI*, 3(92), 20–40. Retrieved from: <https://doi.org/10.33763/npndfi2020.03.020> [in Ukrainian].

7. Yatsyshyn, A. V., Avramchuk, B. O., Sukhyi, O. L., Avramchuk, Yu. A., Bozhko, T. P., & Akulenko, T. O. (2024). Evaluation of the activities of research institutions and their impact on society and economy. *Science, Technology, Innovation*, 4, 62–70. Retrieved from: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2024-4-07> [in Ukrainian].
8. Yermachenko, V. Ye., Lytovchenko, I. V., & Achkasova, O. V. (2018). Key directions for regulating the legal framework in the development of research activities. *Economy and Society*, 14, 695–703. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/9> [in Ukrainian].
9. Law of Ukraine “On Scientific and Scientific-Technical Activities” No. 848-VIII (2015, November 26; amended September 27, 2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#top> [in Ukrainian].
10. Cabinet of Ministers of Ukraine. On Approval of the Concept for Support and Development of the Human Resources of the Scientific and Scientific-Technical Sphere “National Researcher System of Ukraine”, CMU Resolution No. 1389-r of 3 December 2025. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1389-2025-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
11. Malitskyi, B. A. (2024). On the draft “Concept for Supporting the Development of Human Resources for Scientific and Scientific-Technical Activities: National Researcher System of Ukraine.” *Science and Science Studies*, 4(126), 3–11. Retrieved from: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/sofs/article/view/15417/17812> [in Ukrainian].
12. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2024). *Methodology for evaluating the effectiveness of scientific (scientific-technical) activities of research institutions and HEIs in conducting research in specific scientific areas during state attestation* (Order No. 1485 of 21 October 2024). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1743-24#Text> [in Ukrainian].
13. Declaration on Research Assessment (DORA). Retrieved from: <https://sfdora.org> [in English].
14. The Hong Kong Principles. Retrieved from: <https://www.wcrif.org/guidance/hong-kong-principles> [in English].

PETRYSHYNA MARINA

Research Assistant of Scientific and Research Institute of Providing
Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

RANKING OF RESEARCH INFRASTRUCTURE ENTITIES IN UKRAINE: CERTAIN LEGAL ASPECTS

Problem setting. The issues of rating research infrastructure entities are becoming particularly relevant in the context of the need to ensure proper development and restoration of scientific potential in Ukraine. It should be agreed that the state of scientific potential is one of the most important resources for sustainable and safe development and a factor that determines the prospects of any country, at the same time determining the most adequate tools for assessing scientific activity and implementing them in practice is a difficult task for managers in the field of science. The above emphasizes the importance of building an effective system for rating research infrastructure entities and the need for legal regulation of this process. At the same time, the absence of a legally defined system for rating research infrastructure entities makes it impossible to effectively implement state policy on the development of research infrastructures and requires the development of clear legal criteria, procedures and institutional mechanisms.

Analysis of recent researches and publications. Certain theoretical and applied issues of rating in the field of scientific and educational activities have been examined by representatives of various branches of law, economics, and other social sciences. For instance, M. V. Makarov analyzed terminology in the context of Ukrainian regulatory acts, such as the Law of Ukraine “On Scientific and Scientific-Technical Activities,” the Law of Ukraine “On Higher Education,” and the Code of Ethics of the Scientist of Ukraine. He considered issues related to the professional qualifications and academic careers of scholars and researchers in Ukraine and concluded that it is necessary to develop a unified conceptual framework of terminology that would correspond to contemporary trends in the development of science and take into account international experience. According to the author, the implementation of such changes will enhance transparency in the field of scientific activity, improve personnel policy in research institutions and higher education institutions, and ensure a clearer legal framework for law enforcement in science and education. O. O. Pifko and S. S. Kalyniuk established in their research that defining a clear rating system for higher education institutions is one of the complex tasks, and they concluded that the development of such a system would promote greater transparency and openness of higher education institutions. V. Lugovyi, I. Drach, O. Petrov, V. Zinchenko, Yu. Myelkov, I. Zhyljaev, I. Reheilo, N. Bazeliuk and V. Kamyshin studied the foundations for strengthening the research capacity of Ukrainian

universities in the context of implementing the concept of “Open Science.” In particular, they examined the evaluation of research performance and publication activity of universities. I. Yu. Shevchenko and A. S. Todorova analyzed methodological and applied aspects of rating higher education institutions in the context of modernizing the network of higher education institutions in Ukraine. K. V. Klymenko and M. V. Savostianenko investigated methodological approaches to assessing the performance and effectiveness of scientific activity based on global practice. They emphasized that any scientific activity requires the assessment of efficiency and effectiveness; moreover, evaluating the performance of scientific organizations remains one of the key challenges facing management specialists, as the adequacy of such assessment depends on the parameters, criteria, and methods they develop. Thus, it appears that scientific research on this topic has predominantly addressed the problematic issues of rating higher education institutions. However, there is a clear lack of comprehensive studies related to the development of a unified rating system that would also apply to research institutions. At the same time, the activities of research institutions significantly influence society and the economy, as they ensure innovative development and contribute to solving various social problems.

Article’s main body. Despite the existing developments and research, the main problems and obstacles to the transformation of the scientific sphere to international standards remain the issue of systematization of legislative acts and resolutions within the framework of a single law, improvement of existing legislation, creation of reliable and effective legal protection of intellectual property, effective mechanism and methodology for rating scientific activity. It is worth emphasizing that the current legislation, in particular the Law of Ukraine “On Scientific and Scientific-Technical Activity” does not reflect important issues of rating subjects of scientific and scientific-technical activity. At the same time, it is appropriate to note that the recently adopted Concept of Support and Development of Human Resources Potential in the Sphere of Scientific and Scientific-Technical Activity “National System of Researchers of Ukraine” aims to create a National System of Researchers of Ukraine, which is aimed at identifying, recognizing, supporting and promoting the best performing Ukrainian scientific and scientific-pedagogical workers. Thus, the ratings in the National Electronic Scientific Information System are planned to be created in three areas: general rating of scientific and scientific-pedagogical workers of the country (in all scientific areas); rating of young scientists (in all scientific areas); rating of scientific and scientific-pedagogical workers working in a security scientific area (with a separate procedure for submitting information and without its public publication). In addition to the above, it should be noted that information on the results of the rating is planned to be added as a separate indicator to the indicators of state certification of scientific institutions and higher education institutions, which, in turn, will affect the results of state certification, and accordingly - on the distribution of financial support for such institutions from the state budget, including the possibility of increasing the salary of scientific and scientific-pedagogical workers working in such institutions and institutions. This is undoubtedly a positive innovation, however, it requires proper legal regulation and coordination with the current procedure for assessing the effectiveness of scientific activities of scientific institutions and higher education institutions. Thus, the attempt to introduce a national multi-level rating system for research infrastructure entities corresponds to global trends in ensuring effective assessment of scientific activity results and creating unified scientific registers, while taking into account leading European experience and international principles of using scientometric data. It should be noted separately that the proposed rating model may create risks during its implementation, in particular the risks of duplication of existing assessment mechanisms. At the same time, complete dependence on quantitative indicators without ensuring qualitative assessment may reduce the objectivity of the rating, and the implementation of an effective rating system requires clear regulatory and legal regulation of its relationship with the financing of research infrastructure entities and the impact on the implementation of relevant personnel decisions regarding the application of the incentive system, which is becoming particularly relevant in the context of martial law and the need to restore the country’s scientific potential.

Conclusions and prospects for the development. Insufficient legal regulation of the mechanisms for evaluating the results of scientific activity complicates the formation of objective criteria for the effectiveness of the functioning of research infrastructure entities, which negatively affects the transparency of the distribution of budget funding, the general dynamics of European integration processes and the innovative development of the national economy. Given the importance of scientific potential as a basic resource for the sustainable development of the country, the legal regulation of the issues of rating research infrastructure entities acquires systemic importance and should ensure the effective use of financial resources, contribute to increasing the competitiveness of Ukrainian science and its integration into the European Research Area. Therefore, the absence of a holistic legal model for rating research infrastructure entities makes it impossible to effectively implement state policy on the development of research infrastructures and requires the development of clear legal criteria and institutional mechanisms, their coordination with the current procedures for evaluating scientific activity and taking into account relevant leading international experience and European standards. Prospects for further scientific research include conducting a comprehensive study of international practice in evaluating the results of scientific activity and the feasibility of its implementation in Ukraine.

Key words: martial law, innovative development, research infrastructure, scientific potential, legal regulation, ranking.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Петришина М. Д. Рейтингування суб'єктів науково-дослідницької інфраструктури в Україні: окремі правові аспекти. *Право та інновації*. 2025. № 4 (52). С. 37–44. doi: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-4\(52\)-7](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-4(52)-7).

Дата подання автором: 09.12.2025

Дата прийняття після рецензування: 18.12.2025

Дата опублікування: 23.12.2025